

תכנית "מלחמת המינים: המיינה המצויה"

רציונל:

מינים פולשים מוגדרים כאורגניזמים שחרגו מתחום תפוצתם הטבעי, כתוצאה ממעשי האדם, והתפשטו והתבססו בסביבה החדשה אליה הגיעו. מינים אלו מסבים נזק משמעותי והרסני לאדם ולמערכות אקולוגיות טבעיות תוך דחיקה ופגיעה במינים המקומיים ובבתי הגידול שלהם.

המיינה המצויה היא ציפור שיר, אשר הגיעה לישראל כציפור נוי וברחה מכלובי ה"צפארי" בתל-אביב ב-1997. המיינה היא מין פולש במדינות רבות בעולם, והוכרזה כאחד מ-100 המינים הפולשים המזיקים ביותר בעולם על ידי האיגוד הבינלאומי לשמירת טבע (IUCN). במהלך השנים האחרונות נצפתה עליה מדאיגה במספר המיינות בישראל, במקביל לירידה משמעותית בשפע של מיני עופות נפוצים, ומסתמן שהמיינה המצויה מהווה גורם משמעותי לפגיעה באוכלוסיות של מינים אלו. המיינה דוחקת תחרותית ציפורים אחרות מאתרי קינון, חומסת קינים ואף טורפת גוזלים, ומהווה סיכון מוחשי למגוון הביולוגי בישראל.

פריסתה של המיינה בכל הארץ מהווה הזדמנות חינוכית ייחודית, לתהליך חקר של תלמידים, המבוסס על מערכי שיעור וניטור בסביבת בית הספר. תכנית "מלחמת המינים: המיינה המצויה" היא תכנית חינוכית-מדעית, אשר פותחה ב-2021 ע"י תחום החינוך ברמת הנדיב ואגף חינוך וקהילה ברשות הטבע והגנים. התכנית עוסקת במינים פולשים והשפעתם על האדם ועל המערכות האקולוגיות, דרך מקרה הבוחן של המיינה המצויה. בשנתיים האחרונות השתתפו בה מאות תלמידים מכל רחבי הארץ.

קהל יעד: תלמידי חט"ב בכל הארץ

מטרות:

- לקדם מודעות וידע בנושא של מינים פולשים, דרך מקרה הבוחן של המיינות
- לקדם חשיבה ביקורתית ורב ממדית המבוססת על ידע מדעי בנושא מינים פולשים
- להוביל תהליכי חקר ולסייע באיסוף נתונים שייסיעו באתגר ההתמודדות עם מיינות

מודל הפעילות לאורך השנה:

בשנה זו (תשפ"ד) מודל הפעילות יהיה גמיש ועצמאי, וכל מורה בתכנית יוכל להתקדם בצורה המתאימה לו ולכיתתו.

לאחר מפגש חשיפה למורים בתחילת השנה, כל מורה יקבל גישה לחומרי התכנית הכוללים 5 מערכי שיעור ו-2 מערכי ניטור, וכן הרצאות העשרה מקוונות והסברים על מערכי השיעור. כל מורה יוכל להתחיל את התכנית במועד שיבחר ולהתקדם בה בקצב המתאים לו עד לסיומה. את המורים תלווה רכזת מטעם רמת הנדיב, בעלת התמחות בציפורים ובתהליכי חקר, בתקשורת שוטפת, לצד קבוצת וואטסאפ לשאלות ועדכונים שונים.

בסוף השנה נקיים יום שיא ברמת הנדיב, בהשתתפות התלמידים המצטיינים מכל כיתה שלקחה חלק בתכנית. מפגש זה יהיה חלק משבוע החקר של משרד החינוך.

מועד	פירוט	פעילות
12.9.23, שעה 20:30 (זום)	הצגת עיקרי התוכנית, היכרות עם הנושא ומעבר על תכנים	מפגש חשיפה למורים
החל מספטמבר 2023 ועד מאי 2024	ביצוע מערכי שיעור וניטור, תהליך חקר בהובלת המורה	ביצוע התכנית
החל מספטמבר 2023	מילוי שאלון pre על ידי התלמידים טרם תחילת התכנית	מילוי שאלון pre
מרץ-מאי 2024	שיתוף תקופתי בנתונים האקולוגיים שנאספו במהלך השנה מכל הקבוצות בארץ	שיתוף נתונים
יוני 2024	יום שיא הכולל סיור, הרצאה והצגת תוצרים	יום שיא ברמת הנדיב לתלמידים מצטיינים בתכנית
מרץ-מאי 2024	מילוי שאלון post על ידי התלמידים	מילוי שאלון post

סדר הפעילויות המוצע למורה:

- א. מערכי שיעור 1+2 (מילוי שאלון PRE בתחילת שיעור 1)
- ב. מערכי ניטור 1+2 (מילוי טופס מקוון בסיום מערך ניטור 2)
- ג. מערכי שיעור 3+4 וביצוע תהליך חקר
- ד. מערך שיעור 5 (מילוי שאלון POST בסיום השיעור)
- ה. יום שיא ברמת הנדיב

קישור להרשמה מוקדמת לתכנית: [להרשמה מוקדמת](#)